

POSTANOWIENIE

14 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Ewa Stefańska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 14 stycznia 2025 r. w Warszawie
zażalenia Banku AG w W.

na wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 7 marca 2024 r., VI ACa 2025/22,

w sprawie z powództwa A. K. i A. K.1

przeciwko Bankowi AG w W.

o zapłatę ewentualnie o zapłatę i ustalenie,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Po ostatecznym sprecyzowaniu powództwa pismem z 10 września 2021 r. (data stempla pocztowego), powodowie A. K. i A. K.1 wnieśli o zasądzenie od pozwanego Banku AG w W. na ich rzecz kwoty 73 396,62 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 22 października 2018 r. do dnia zapłaty. W przypadku nieuwzględnienia przez Sąd powyższego żądania, wnieśli ewentualnie o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kwoty 44 692,73 zł oraz 15 963,57 CHF z odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia następnego po dniu doręczenia wezwania stronie pozwanej do dnia zapłaty.

Wyrokiem z 30 czerwca 2022 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od Banku AG w W. na rzecz A. K. i A. K.1 kwotę 44 692,73 zł oraz kwotę 15 963,57 CHF, z tym że spełnienie świadczenia powinno nastąpić za jednoczesnym

zaoferowaniem przez powodów pozwanemu kwoty 340 132,43 zł albo zabezpieczeniem roszczenia pozwanego o zapłatę tej kwoty; oddalił powództwo w pozostałym zakresie i orzekł o kosztach postępowania.

Wyrokiem z 7 marca 2024 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny wskazał, że uzasadnienie i treść wyroku Sądu Okręgowego dowodzi, iż Sąd ten nie objął rozstrzygnięciem żądania głównego. Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 2 zaskarżonego wyroku o treści „oddala powództwo w pozostałym zakresie” dotyczy oddalenia w pozostałym zakresie roszczenia ewentualnego, a więc roszczenia obejmującego odsetki za opóźnienie od kwot wskazanych w punkcie 1 wyroku, wobec uwzględnienia zarzutu zatrzymania. Analiza formułowanych przez powodów roszczeń w sposób jednoznaczny wskazuje zaś, że roszczenie określone w punkcie 1 pisma z 10 września 2021 r. (k. 321v.) nie jest tożsame z roszczeniem ewentualnym określonym w punkcie 2 tego pisma. Powodowie w piśmie z 10 września 2021 r. ostatecznie sprecyzowali roszczenie w ten sposób, że w pierwszej kolejności (w pkt 1) domagali się zapłaty kwoty 73 396,62 zł, określonej w pozwie i w dalszych pismach (k.250, k.283, k. 321), obliczonej przy zastosowaniu do jej wyliczenia kursu waluty ustalonej „metodą średniej ważonej” (k. 16v.-18 oraz załącznik k. 55-61). Natomiast roszczenie ewentualne (wskazane w pkt 2 pisma z 10 września 2021 r.) dotyczy zapłaty kwot 44 692,73 zł i 15 963,57 CHF, uiszczonych na rzecz pozwanego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego analiza zestawienia dołączonego do pozwu (k.55-61) dowodzi, że kwoty wskazane w ramach żądania ewentualnego nie mają żadnego związku z kwotą 73 396,62 zł - wskazaną w pozwie i w pkt 1 pisma z 10 września 2021 r., jako roszczenie główne. Nie jest więc uprawnione stwierdzenie, że kwoty z pkt 2 pisma z 10 września 2021 r. (zgłoszone jako żądanie ewentualne) to „te same kwoty co kwota wymieniona w punkcie 1 tego pisma, ale inaczej zaksięgowane”, co wynika z protokołu rozprawy z 21 czerwca 2022 r. i wyrażonego tam stanowiska oraz pytania kierowanego do pełnomocnika powodów (00:02:26-00:08:14, e-protokół, k. 394). Zdaniem Sądu odwoławczego, skoro

powodowie formułują żądanie główne i żądania ewentualne, to nie sposób przyjąć dowolności sądu w wyborze żądań, które sąd rozpoznaje jako pierwsze. Przeciwnie, sąd jest związany nie tylko żądaniem powoda, ale też oznaczeniem, które z żądań jest popierane jako główne, a więc które powinno być rozpoznane w dalszej kolejności.

Pozwany wniósł zażalenie, w którym zaskarżył postanowienie Sądu Apelacyjnego w całości i wniósł o jego uchylenie. Zarzucił naruszenie art. 386 § 1 i 4 k.p.c., polegające na bezzasadnym przyjęciu, iż zachodzą przesłanki do uznania, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy, gdyż nie objął rozstrzygnięciem żądania głównego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przy rozpoznawaniu zażalenia przewidzianego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji, Sąd Najwyższy bada jedynie to, czy sąd ten prawidłowo zastosował art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c. Zażalenie na orzeczenie kasatoryjne służy bowiem przeprowadzeniu kontroli, czy orzeczenie zostało prawidłowo oparte na jednej z wymienionych przesłanek, tj. czy powołana przez sąd odwoławczy przyczyna uchylenia odpowiada ustawowej podstawie. Prawidłowość merytorycznego poglądu prawnego sądu drugiej instancji, odnoszącego się do materii będącej przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie, pozostaje zasadniczo poza zakresem kontroli zażaleniowej, z wyjątkiem oceny, czy miała miejsce nieważność postępowania. Przedmiotem oceny Sądu Najwyższego jest zatem ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej powołanej przez ten sąd podstawie orzeczenia kasatoryjnego (zob. postanowienia SN z: 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12; 5 czerwca 2014 r., IV CZ 27/14; 30 stycznia 2014 r., IV CZ 118/13; 9 stycznia 2014 r., V CZ 77/13; 19 grudnia 2013 r., II CZ 86/13; 22 listopada 2013 r., II CZ 79/13).

W okolicznościach sprawy Sąd Apelacyjny zarzucił Sądowi Okręgowemu nierozpoznanie istoty sprawy ze względu na orzeczenie o roszczeniu ewentualnym bez uprzedniego rozstrzygnięcia o żądaniu głównym, ostatecznie sprecyzowanym

przez powodów w piśmie procesowym z 10 września 2021 r. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy lub gdy sąd zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob. postanowienia SN z: 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12; 26 listopada 2012 r., I CZ 147/12; 16 listopada 2012 r., III CZ 83/12; 6 lutego 2018 r., IV CZ 1/18; 26 stycznia 2011 r., IV CSK 299/10). Wszelkie inne wady rozstrzygnięcia, dotyczące naruszeń prawa materialnego, czy też procesowego (poza nieważnością postępowania i nieprzeprowadzeniem postępowania dowodowego w całości) nie uzasadniają uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Jak wynika z analizy akt spraw, Sąd pierwszej instancji dokonał przesłankowego stwierdzenia nieważności umowy kredytu, co stanowiło podstawę do uwzględnienia żądania zapłaty świadczeń, jakie strona powodowa świadczyła wykonując umowę uznaną za nieważną. Sąd ten wskazał, że zasadne było w całości uwzględnić żądanie powodów i zasądzić od pozwanego na rzecz powodów kwotę 44 692,73 zł oraz kwotę 15 963,57 CHF, z tym, że spełnienie świadczenia powinno nastąpić za jednoczesnym zaoferowaniem przez powodów pozwanemu kwoty 340 132,43 zł albo zabezpieczeniem roszczenia pozwanego o zapłatę tej kwoty. Sąd pierwszej instancji wyjaśnił w końcowej części uzasadnienia, że oddalił powództwo w pozostałym zakresie, dotyczącym roszczenia o odsetki.

W świetle powyższych ustaleń należy zgodzić się z Sądem Apelacyjnym, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał żądania głównego powodów dotyczącego zapłaty kwoty 73 396,62 zł, określonej w pozwie i w dalszych pismach procesowych (k. 250, k. 283, k. 321). Instytucja żądania ewentualnego nie została ustawowo uregulowana, ale orzecznictwo akceptuje taki sposób konstruowania powództwa. Powód może więc zgłosić w pozwie obok żądania głównego żądanie ewentualne, na wypadek nieuwzględnienia żądania sformułowanego jako podstawowe i usytuowane na pierwszym miejscu. Skoro żądanie ewentualne jest żądaniem

zgłoszonym na wypadek nieuwzględnienia przez sąd żądania głównego, to sąd orzeka o żądaniu ewentualnym tylko wówczas, gdy oddali żądanie zgłoszone na pierwszym miejscu. W takiej sytuacji po oddaleniu żądania głównego sąd powinien orzec o żądaniu ewentualnym, uwzględniając je albo oddalając (zob. wyroki SN z: 31 stycznia 1996 r., III CRN 58/95; 12 stycznia 2009 r., IV CSK 219/11; 24 czerwca 2009 r., I CSK 510/08, oraz postanowienie SN z 4 października 2012 r., I CSK 100/12). Istnieje zatem wewnątrzprocesowa zależność między rozstrzygnięciem o żądaniu głównym a rozstrzygnięciem o żądaniu ewentualnym; byt rozstrzygnięcia o żądaniu ewentualnym jest uwarunkowany zaistnieniem negatywnego rozstrzygnięcia o żądaniu głównym (zob. uchwała SN z 3 lipca 2024 r., III CZP 61/23).

Z przytoczonych względów orzeczono jak w sentencji.

[wr]

[a.ł]